

Üyerenicinin adı, soyadı _____

Lişey, okul _____

GAGAUZ DİLİ HEM LİTERATURA
XXIX-uncu Respublika olimpiadası
IX klas, mardin 09 – 11

I. Teksti dikathlı okuyın, verili soruşlara cevap verin.

İlkyaz zamanın büülü kokuları, fasıl gözellii verärdi kuvet yaşamaa, baaşlardı umut, ki hepsi erleşecek, düzelecek. Ama ne geçti, o geeri dönmäz. Akar suya iki sıra girilmäz. Anası-bobası pek çalışardılar, ki kızı raat hem mutlu olsun.

Zaman hepsini erleştirer, sıraya, erinä koyêr, herbir işin paasını belli eder, ama en paalı iş – o can dermenin çalışması, açan sän kendin annêersin, ani bu dünnedä boşuna yaşamadın, nesä sendän kaldı. Ama en paalı – o süünmäz şafk, angısını braktın insannın kannarında. O şafkin sıcaklığını duyêrim insanın laflarından hem bakışlarından, açan bana yalpak söylerlär: “Valänin kızıysın... nicä mamunnan biz işledik, ehe-he ... Ne gözäl günnär geçirdik. Ne islää, gözäl kariydi. O kaavi, çetin ruhlu, pek çalışkan insandı. Ne gözäl sesi vardı. Onun türkülerini pek beenärdik seslemää. Devlet tä onun çalışkannı için yüksek orden verdi: orden Lenina, orden Krasnoy zvezdi”

Zaman hepsini erleştirer, sıraya, erinä koyêr, herbir işin paasını belli eder. Bizim da borcumuz unutmamaa onnarı, kimin çalışmasının bu dünnedä usluluk, düzgün yaşamak.

(G. Sirkeli “*Ecelin sınırları*”)

1. Nicä düşünersiz, neçin avtor sayêr, ki en paalı o, açan insan kendisi annêér yaptıklarını? (4 cümle)

6 bal

2. Neçin sayılır, ki ilkyaz baaşlêér eni umut? Sayıklayın da düşünmeklerinizi yazın. (4 cümle)

6 bal

3. Kayılsınız mı avtorlan, ki zaman hepsini erleştirer kendi erlerinä hem da herbir işin paasını belli eder. Fikirlerinizi açıklayın. (3 cümfä)

5 bal

4. Bulun da çıkarın teksttän *üç* literatura kolaylığını. Onnarın ne olduunu belli edin.

4 bal

5. “...ne geçti, o geeri dönmäz” deyimin maanasını açıklayın. (4 cümfä)

5 bal

II. Aşaada verili soruşlara cuvap verin.

1. Teksttän verili laflara bulun bir sinonim bir dä antonim:

Sinonim:

Antonim:

zaman – _____

paali - _____

yaşamak – _____

boşuna – _____

devlet – _____

yalpak – _____

6 bal

2. “**Kaavi**” lafina fonetika analizini yapın.

5 bal

3. “*türkülerini*” lafına morfolojiya analizini yapın.

4 bal

4. Verili laflaraın morfema strukturasını gösterin:

Annêêrsin - _____

cannarinda- _____

4 bal

5. Verili lafbirleşmesinä ***unutmamaa onnarı*** analiz yapın.

3 bal

6. Verili cümleyü sintaksis analizini yapın:

Anası-bobası pek çalışardılar, ki kızı raat hem mutlu olsun.

7 bal

- III. "Ananın üreeni hiç bişey ölä yisitmêér, nicä uşakların ii yaptıkları hem yalpak lafları."** Temasına göre fikirinizi açıklayın.

Fikirinizi açıklamaya deyin, aşaadakı planı esaba alın:

40 bal

- Temayı (konuyu) açıklayın. Cuvabın içindekilii hem temanın (konunun) baalantısı olsun. **12 al**
 - Fikirinizi argumentläyin, dil zebilliini hem dilin komunikativ kalitesini koruyun (logikayca, annamaklı, demekli, fikirli). **10 bal**
 - Dolu hem dooru literatura dilinin normalarını kullanın. Temayı (konuyu) açıklayarkan, lääzimni materialı kullanın. **10bal**
 - Derindän kendi bakışınızı, poziTİyanızı, kişiliininizi gösterin. **8 bal**

1. Nicä annêersiniz deyimi “**Akar suya iki kerä girilmäz.**”
 2. Kim çalışêr, ani bizim yaşamamız olsun düzungün, uslu?
 3. Teksttan alınma laflara kayıllınızı gösterin.
 - a) **“Zaman hepsini erleştirer , siraya, erinä koyêr, herbir işin paasını belli eder”**
 - b) En paalı – o süünmäz şafk, angısını braktın insannarın kannarında. İnandırın kayıllınızı örneklän sizin yaşamandan yada sizä yakın insannarın yaşamalarından
 4. a) Nesoy duygular(acaba, sanki) kapladılar kızın ureeni, açan işidärdi yalpak lafları?

b) isteyecek mi o benzemää anasına?

5. Sizi da vardır mı hiç yaraştırdıylar ana-babaylan? Nesoy duygular sizi da kapladı.
Nesoy çıkışlar olur yapalım kendimizä, işittiynän bu benzettirmeyi.